

**LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALAND**

Miljöavdelningen
Kulturmiljöenheten
Jan-Gunnar Lindgren

BESLUT
1997-06-03

Diarienummer:
221-9278-96

Sid 1(1)

L1534

Delg kv

Sotenäs kommun

Ändrad fastighets-
beteckning.

**Byggnadsminnesförklaring av Smögens lotsutkik, del av fastig-
heten Smögenön 1:1, Askums socken, Sotenäs kommun**

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § Lagen om kulturminnen (1988:350) lotsutkiken på del av fastigheten Smögenön 1:1 i Askums socken, Sotenäs kommun som byggnadsminne. Länsstyrelsen meddelar samtidigt enligt 2 § samma kapitel följande skyddsföreskrifter

1. Byggnaderna får inte rivas eller till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i eller ändringar av fast inredning.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Underhållet skall med material och metoder som är anpassades till byggnadens egenart.

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 3 kap 14 § lagen om kulturminnen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap samma lag gäller detta beslut även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten, se bilaga (Formulär F8)

ÄRENDET

*Han fick Hållö fyrs blänk, fast av saltstänk och snö
han stod halvblind – han fick den i lo,
och i lä, där låg Smögen, hans hem, där hans mot
just fått brevet ifrån Middlesbrough*

LÄNSSTYRELSEN
GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

H 026 (Fische..) + H 022 (komm väsen)
A 351 (Lotsutvik)

L 1534

1997-06-03
BESLUT

Diarienummer
221-9278-96

Sid 1(4)

Sotenäs kommun

Delg kv

	Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Ink.	1997-06-18
Dnr.	310-3580-1997

Byggnadsminnesförklaring av Smögens lotsutvik, del av fastigheten Smögenön 1:414, Askums socken, Sotenäs kommun.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § Lagen om kulturminnen (1988:350) lotsutvikningen på del av fastigheten Smögenön 1:414 i Askums socken, Sotenäs kommun som byggnadsminne. Länsstyrelsen meddelar samtidigt enligt 2 § samma kapitel följande skyddsföreskrifter

1. Byggnaderna får inte rivas eller till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i eller ändringar av fast inredning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 3 kap 14 § lagen om kulturminnen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap samma lag gäller detta beslut även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten, se bilaga (Formulär F8)

ÄRENDET

*Han fick Hällö fyrs blänk, fast av saltstänk och snö
han stod halvblind - han fick den i lo,
och i lä, där låg Smögen, hans hem, där hans mor
just fått brevet ifrån Middlesbrough*

1997-08-26 beslut
Kopia till Hbölj

1997-06-30 beslut
Sjögrens arkiv

*Nå vad säger Du Karl, går hon klar? - Nej, kapten!
Vi får blossa, för här är det slut!
Vi har Hållö om styrbord och brott
strax i lä!
Ut med ankarna! Båtarna ut!*

Ur "Det var Blue Bird av Hull".
Evert Taube 1929.

Evert Taubes visa skildrar den dramatik som ett skeppsbrott måste ha inneburit för de inblandade. Visan om Blue Bird är i och för sig en kombination av flera verkliga skeppsbrott och personer men bygger ändå på verklighetens grund. Den amerikanska briggen Blue Bird, på resa från Riga till New York, förlorade visserligen riggen i hårt väder norr om Hållö den 26 augusti 1871, men gick aldrig under. Det gjorde däremot ett annat fartyg samma dag vid Hållö, skonerten Flora, vars besättning räddades under dramatiska former av manskapet i Smögens då sju år gamla räddningsbåt. Uppsyningsman över räddningsbåten var då lotsältermannen Lars Larsson på Smögen. *Säkert siktades detta skeppsbrott från just Smögens lotsutkik!*

Kustpartiet utanför Sotenäs är svårnavigerat och behovet av fyr och lotsning var stort. Smögen och Kungshamn har haft lotsbemanning sedan 1700-talets början. Den första utkiken på Smögen byggdes 1878, strax i närheten av den nuvarande. Här uppe på berget hade man bra utsikt åt både norr, söder och väster och man kunde sikta såväl fartyg som seglade längs kusten som de som kom in från Skagerack. På Hållö, drygt en distansminut syd om Smögen, anlades 1842 en fyrplats. Hållö fyr är därmed en av Bohuskustens äldsta fyrplatser.

Lotsutkiken består i dag av två delar, som representerar var sin tid såväl byggnadstekniskt som i funktionellt hänseende. Den äldre delen, en lotsutkik i form av ett mindre hus, är i sin utformning mycket typisk för Fyringenjörskontorets byggnader. Den är uppförd 1899 helt i trä och med drag av schweizerstil. I fönstren finns en öppningsbar liten ruta genom vilken man kunde sticka ut en kikare. Intill huset fanns en flera meter hög träställning med en liten utkiksplattform överst.

Under 1930-talet beslöt man att ersätta denna utkiksplattform med en ny konstruktion i betong. Samtidigt flyttades själva utkiksfunktionen upp på plattformen. Denna förbands med den gamla utkiken med en täckt trappa, eller snarare en lejdare. Även denna nya utkik har de karakteristiska "kikaröppningarna" i fönstren.

Lotsutkiken på Smögen var i drift fram till 1969 då de alltmer snabbgående lotsbåtarna gjorde att man kunde koncentrera verksamheten till Lysekil.

Riksantikvarieämbetet har i skrivelse till Länsstyrelsen den 20 juni 1996 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

Sotenäs kommun har, vid sammanträde med kommunsstyrelsens tekniska utskott den 23 maj 1997, godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

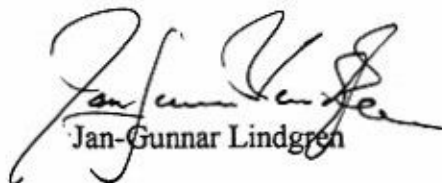
Smögens lotsutkik har en djup förankring i Bohusläns sjöfartshistoria och är ett mycket viktigt inslag i Smögen som helhet. Den visar på ett tydligt sätt en lotsutkiks funktion samt representerar två olika skeden, som i såväl byggnadstekniskt som funktionsmässigt hänseende skiljer sig åt.

Länsstyrelsen anser att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Göran Bengtsson. I ärendet har deltagit länsantikvarie Jan-Gunnar Lindgren, föredragande, länsassessor Margareta Koch samt antikvarie Karin Nordström.

Göran Bengtsson

Jan-Gunnar Lindgren

Kopia
Riksantikvarieämbetet (delg kv)
Bohusläns Museum
Sotenäs kommun, byggnadsnämnden
Inskrivningsmyndigheten
kulturmiljöenheten
akten